

Nierfunctiebepaling in de apotheek is onnodig

Bèr Pleumeekers

Informatie over de nierfunctie is van belang bij diverse medicijnen, maar nierfunctiebepaling in de apotheek heeft geen toegevoegde waarde. Zo leidde een nierfunctie-bepaling bij patiënten die een antibioticum kregen slechts bij een klein percentage (2%) tot verandering in het voorschrift van de behandelend arts.

Onlangs publiceerde het *Pharmaceutisch Weekblad* de resultaten van een onderzoek waarin bij 351 apotheken ruim 88.000 voorschriften voor verschillende antibiotica werden geanalyseerd. De onderzoekers gingen bij patiënten ouder dan 70 jaar na of in het systeem een recente meting van de nierfunctie bekend was (maximaal 13 maanden oud) of achterhaald kon

worden. In bijna 80% van de gevallen was op deze manier de nierfunctie te achterhalen. In de overige gevallen werd in de apotheek een POC-test gedaan en de nierfunctie berekend. In totaal werden bijna 2000 tests uitgevoerd. Bij 10% van de gevallen was de nierfunctie verlaagd (eGFR 30 tot 50 ml/min/1,73 m²) en bij 1% sterk verminderd (eGFR ≤ 30 ml/min/1,73 m²). Bij 2% van de gevallen was er een aanpassing van het recept noodzakelijk.

Informatie over de nierfunctie is niet alleen van belang bij antibiotica, maar ook bij andere medicijnen zoals NSAID's en DOAC's. De beslissing om deze medicamenten al dan niet voor te schrijven, en in de juiste dosering, moet de behandelaar in eerste instantie zelf nemen. De behande-

lend arts heeft meer contextuele informatie dan de apotheker en kan deze ook beter interpreteren. Daarnaast is de arts beter in staat om afwijkende bevindingen (zoals een licht verlaagde nierfunctie) die niet direct tot dosisaanpassingen leiden met de patiënt te bespreken, en eventueel te volgen, om onrust en medicalisering te voorkomen. De meeste HIS'en waarschuwen de huisarts of bij een geneesmiddel de nierfunctie relevant is en of er een recente meting van de nierfunctie is. Met goede afspraken in FTO-verband kan nierfunctie-bepaling in de apotheek snel overbodig worden gemaakt. ■

M Heringa, et al. Met nierfunctietest biedt apotheek een vangnet. Pharmaceutisch Weekblad PW40;06-10-2017.

Een tabletje breken, moeilijker dan het lijkt

Marieke Verlaan-Snieders

De gebruiksvriendelijkheid van medicatie kan beter, met name voor ouderen. Een op de vier ouderen heeft problemen met de verpakking of inname, en een tablet goed doorbreken lukt slechts een op de drie. Zorgverzekeraars, farmaceutische industrie, hulpverleners en patiënten zelf moeten daarom de handen ineenslaan. Dat is de uitkomst van een recent promotieonderzoek.

Kim Notenboom onderzocht verschillende fasen in het gebruik van medicatie. Zij spitste haar onderzoek toe op ouderen, omdat bij deze groep functionele beperkingen en chronische medicatie het meest voorkomen.

Notenboom onderzocht de dagelijkse problemen die ouderen ondervinden bij het gebruik van hun medicijnen. Zij benaderde daarvoor 317 ouderen telefonisch,

een op de vier bleek problemen te ervaren met de gebruiksvriendelijkheid van de medicatie. Zij nam interviews af bij 59 thuiswonende ouderen en 95% van deze ouderen meldde ten minste een probleem. De promovenda keek ook naar het ontwerp van geneesmiddelen en vergeleek het gebruik van een breukgleuf door ouderen met dat van een jongere populatie. Veel ouderen hadden moeite de tabletten doormidden te breken. Het lukte slechts 38,1% van hen de tabletten te breken, waarbij 71% van de tabletten daadwerkelijk accuraat was gebroken. Bij jongeren was dit 78,2%, waarbij 77,4% van de tabletten accuraat was gebroken.

Zijn er mogelijkheden om gebruiksproblemen bij ouderen te voorkomen? In de huidige praktijk blijken apothekersassistenten onvoldoende aandacht te schenken aan problemen met de verpakking en de

inname. Noteboom ontwikkelde daarom een model om te voorspellen in hoeverre het breukvermogen van tabletten accuraat is. Dit model kan waardevol zijn in de productiefase van nieuwe medicijnen. Verder doet zij aanbevelingen om problemen bij het slikken van medicatie te verminderen, zoals het gebruik van speciale gels of een hap vla. Zij constateert ook dat in-vitro-onderzoek nodig is om naar de oplossingsnelheid van medicatie bij gebruik te kijken.

Huisartsen en poh's moeten alert zijn op de gebruiksvriendelijkheid van medicatie. En een tabletje breken adviseren? Zeker bij ouderen liever niet. ■

Notenboom K. The pursuit of user-friendly medicines. Older people in the hot seat [proefschrift]. Utrecht: Universiteit Utrecht, 2017.